

Eiropas Savienības loma cilvēku ar invaliditāti nodarbinātības veicināšanā

Gunta Anča

Eiropas Cilvēku ar invaliditāti foruma viceprezidente

Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas
SUSTENTO valdes priekšsēdētāja

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Latvijas pārstāve

Eiropas stratēģija 2020 mērķi nosaka ka 75 %
no iedzīvotājiem vecumā no 20 līdz
64 ir jābūt iesaistītiem darba tirgū.

Nodarbinātības rādītāji

ES līmenī aptuveni **47%** cilvēku ar invaliditāti ir nodarbināti salīdzinājumā ar **72%** nodarbinātajiem cilvēkiem bez invaliditātes.

ES vidēji nodarbināti **67%** iedzīvotāju šajā vecuma grupā

Katrā dalībvalstī nodarbinātības līmenis cilvēkiem ar invaliditāti ir ļoti atšķirīgs – no 20% (Horvātija) līdz 59% (Zviedrija). Tas norāda, ka ir iespējams liels attīstības potenciāls.

Nodarbinātības rādītāji

Sieviešu ar invaliditāti nodarbinātības rādītājs ir 44%, bet vīriešu ar invaliditāti nodarbinātības līmenis ir 51%. Dzimumatšķirība rādītājos ir 7 procentu punkti.

Invaliditātes smagums ir tieši saistīts ar nodarbinātības rādītājiem.

Nodarbinātības līmenis cilvēkiem ar smagu invaliditāti Eiropas Savienībā ir 28%.

Nodarbinātības rādītāji cilvēkiem ar vidēji smagu invaliditāti tuvojas cilvēku bez invaliditātes nodarbinātības rādītājiem.

KO dod darbs?

**Cilvēkiem
ar
invaliditāti**

Lielākus ienākumus

Piederības sajūtu

Pašapziņu

**Cilvēkiem
bez
invaliditātes**

Lielākus ienākumus

Piederības sajūtu

Pašapziņu

Kas nepieciešams, lai būtu darbs?

**Cilvēkiem
ar
invaliditāti**

Laba izglītība

Atbilstošas prasmes

Personīgās īpašības

**Cilvēkiem
bez
invaliditātes**

Laba izglītība

Atbilstošas prasmes

Personīgās īpašības

ANO konvencija

“Par personu ar invaliditāti tiesībām”

27. pants.

Darbs un nodarbinātība

1. Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības uz darbu vienlīdzīgi ar citiem; tās ietver iespēju pelnīt iztikas līdzekļus ar darbu, kuru persona ar invaliditāti brīvi izvēlas vai kuram piekrīt darba tirgū un darba vidē, kas ir atklāta, veicina integrāciju un ir pieejama personām ar invaliditāti

Eiropas stratēģija invaliditātes jomā (2010–2020)

*ES apņemšanās veidot Eiropu bez
šķēršļiem*

Invaliditātes Stratēģija

balstās uz ANO Konvenciju un pieredzi, kas gūta rīcības plānā invaliditātes jomā (2010-2020)

4. Prioritāte Nodarbinātība: ievērojami paaugstināt personu ar invaliditāti īpatsvaru, kas strādā atvērtā darba tirgū.

Barjeras cilvēku ar invaliditāti nodarbinātībai

1. Zems izglītības un prasmju līmenis (profesionālo un sociālo)
2. Nepietiekamas darba devēju zināšanas par darbinieku ar invaliditāti vajadzībām
3. Nepieciešamība pēc īpašiem darba apstākļiem vai aprīkojuma
4. Būvvides nepieejamība
5. Darba samaksas un pabalstu disbalanss
6. Invaliditāte
7. Darbības, kas ir vērstas uz nodarbinātības veicināšanu, neietekmē nodarbinātības līmeni cilvēkiem ar smagu invaliditāti.

Kopējie principi

- ✓ Atbilstošs invaliditātes īpatnībām
  - ✓ Savlaicīgums
    - ✓ Ilglaicīgums

Nodarbinātības atbalsta veidi

1. Kvotu sistēma
2. Speciālās darbnīcas
3. Atbalstītais darbs
4. Subsīdijas
5. Atvērtais darba tirgus

Valsts loma veidojot cilvēku ar invaliditāti nodarbinātību atbalstošu politiku

- ✓ Nodokļu atlaides, vai finansiāls atbalsts uzņēmumiem, kas nodarbina cilvēkus ar invaliditāti
- ✓ Adekvātu un pieejamu informāciju par ieguvumiem pieņemot darbā cilvēku ar invaliditāti
- ✓ Pasākumi, lai kompensētu zemāku, neadekvātu izglītību
- ✓ Izveidot programmas, kas atbilst cilvēku ar invaliditāti vajadzībām, kā instrumentu izmantojot struktūrfondus, lai paaugstinātu pieejamību nodarbinātībai
- ✓ Horizontālu antidiskriminācijas likumdošanu

Darba devēju loma cilvēku ar invaliditāti nodarbinātībā

- ✓ **Veicināt cilvēku ar invaliditāti darbaspēju paaugstināšanu.**
- ✓ **Veidot tādu uzņēmumu iekšējo politiku, kas nodrošina vienlīdzīgas iespējas ikvienam, tostarp arī cilvēkiem ar invaliditāti.**

Paldies!

- www.sustento.lv
- gunta.anca@sustento.lv